

SVETA

Cecilija

ČASOPIS ZA DUHOVNU
GLAZBU

GLASILO INSTITUTA ZA
CRKVENU GLAZBU KBF
U ZAGREBU

Godište LX Broj 4
Listopad - Prosinac 1990.
YU ISSN 002045

UREDNIČKO VIJEĆE:

Ljubomir Galetić, Sebastian Golenić,
Miroslav Martinjak, Ante Samardžić, Izak
Špralja, Marijan Steiner i Petar Zdravko
Blajić.

PREDSJEDNIK UREDNIČKOG VIJEĆA
Dr. Franjo Komarica

GLAVNI I ODGOVORNI UREDNIK:
Dr. Đuro Tomašić

TAJNIK I GRAFIČKI UREDNIK:
Josip Korpar (tel. 271-676)

LEKTOR:
Dr. Ante Sekulić

IZDAVAČ:
HDK sv. Ćirila i Metoda
Trg kralja Tomislava 21
41000 Zagreb

GODIŠNJA PRETPLATA

Za tuzemstvo 100 din
Za inozemstvo 30\$
Pojedini broj: 25 din

ŽIRO RAČUN BROJ:
30101-620-16
012101-232041628

BROJ I NAZIV DEVIZNOG
RAČUNA:
30101-620-16 Zagrebačka banka
242-409-1010 Zagreb

Časopis izlazi četiri puta godišnje

SURADNJU SLATI NA:
Uredništvo "Sv. Cecilije"
Kaptol 29, 41000 Zagreb

RUKOPISI I FOTOGRAFIJE
se na vraćaju

TISAK: KGM

"Sv. Cecilija" oslobođena je plaćanja
poreza na promet rješenjem Republičkog
sekretarijata za prosvjetu, kulturu i fizičku
kulturu SRH, br. 229/1-1979. od 15. II.
1979.

Glazba — radost kršćanskog življenja*

Uvod u bogoslužje

Danas slavimo spomendan mučeništva sv. Cecilije, rimske djevice, koja je oko 230. g., zbog svjedočenja svoje vjere, ubijena, a koju kršćanska tradicija drži zaštitnicom crkvene glazbe. Ovo je dan radosti i pjesme, dan klicanja Bogu, ali i dan promišljanja o ulozi i dometu glazbe i pjesme u sveukupnom crkvenom životu.

Ovo je, nadalje, i dan svih onih institucija koje njeguju glazbenu baštinu opće i mjesne Crkve i koje "najvećom brigom čuvaju i promiču blago svete glazbe" (*Konstitucija o svetoj liturgiji*, VI, 114), proučavaju i vježbaju glazbu u zavodima i katoličkim školama, brižljivo spremaju učitelje glazbe. Među takvim institucijama u krilu Crkve među Hrvatima ističe se *Institut za crkvenu glazbu* Katoličkog bogoslovnog fakulteta u Zagrebu, koji, zahvaljujući svom utemeljitelju mo. Albi Vidakoviću, prerano umrlom velikanu, djeluje od 1963. g., dakle, već punih 27 godina. Iz te škole i kovačnice crkvene glazbe dosad je izišlo 332 učenika, stručnjaka za svetu glazbu u raznim njezinim smjerovima. Ovo je prigoda da se i s ovog mjesta upute srdačne čestitke Institutu za crkvenu glazbu, ali i još srdačnija hvala na tom velikom kulturnom doprinosu u našem narodu. Svojim časopisom za crkvenu glazbu "Sv. Cecilija" koji svoje korijene ima u davnoj 1877. g., a koji je nakon poratnog zastoja, počeo ponovno izlaziti 1969. g., zaslugom i inicijativom dr. Mihe Demovića. Institut za crkvenu glazbu kontinuirano ispisuje zlatne stranice "musicæ sacrae" preko svojih najistaknutijih suradnika: *Tomašića, Špralje, Leščana, Županovića, Topića, Blajića* i posebice *Klobučara*, nadovezujući se tako na velika imena negdašnjih suradnika *Širole, Dugana, Barlèa, Vidakovića* i *Milanovića*.

Ovo je konačno i dan mnogih velikana hrvatske crkvene glazbene baštine, među kojima danas posebno ističemo jednog od najvećih hrvatskih etnomuzikologa i melografa *dr. Vinka Žganca* (22. I. 1890. — 12. XII. 1976.). Stotu obljetnicu rođenja tog velikana, zaljubljenika u crkvenu i narodnu glazbu i nekoć aktivnog svećenika, sina raspjevanog kraja "med dvema vodama" najsjevernijeg kraja Lijepe naše — Međimurja, proslavio je danas prigodnom akademijom i svečanošću i Institut za crkvenu glazbu.

Pristupimo ovoj službi Božjoj nošeni riječima psalmista: "Kliči Bogu, sva zemljo! Služite Bogu u veselju! Pred lice mu dođite s radosnim klicanjem!" (Ps 100). Naš pristup Božjem žrtveniku je prožet i molitvom da svi djelatnici na području crkvene glazbe, čuvajući ljubomorno crkvenu glazbenu baštinu nastoje uvijek novim glazbenim oblicima postizavati vrhunska glazbena ostvarenja upuštajući se smjelo za traganjem novih izražajnih mogućnosti u crkvenoj glazbi.

* *Propovijed na blagdan sv. Cecilije u zagrebačkoj Prvostolnici.*

*Iz srca mi naviru riječi divne
pjesmu svoju ja Kralju pjevam,
jezik mi je ko pisaljka hitra pisara.*

(Ps 45)

Ex abundantia cordis os loquitur — Iz punine srca usta govore. Današnji blagdan sv. Cecilije, djevice i mučenice iz prve polovice trećeg stoljeća (230), zaštitnice ckvene glazbe, predstavlja, kao nijedan drugi blagdan tijekom crkvene godine, dan radosti. Budući da je najočitiiji i najdoličniji izraz radosti upravo pjesma, današnji je dan i dan pjesme i raspjevanosti Božjeg naroda. U osobi današnje svete Crkva svojim vjernicima stavlja pred oči uzor i nasljedovanja vrijedan primjer krhkog lika mlade djevojke, koja je odlučno, hrabro i dosljedno do smrti i pod cijenom smrti ispovijedala svoju vjeru u Krista i svojom mučeničkom smrću posvjedočila svoje opredjeljenje za Boga te je odlazeći u smrt odlazila radosno, s pjesmom na usnama, kako to svjedoči "Passio" ili opis njezina mučeništva riječima "cantantibus organis". Upravo zbog tog izraza i bez obzira na problematičnost njezinih hagiografskih podataka, ona je od kraja srednjeg vijeka u katoličkoj Crkvi zaštitnicom crkvene glazbe i njezinog najdoličnijeg atributa — orgulja.

Bez obzira što je izvješće o mučeništvu sv. Cecilije protkano i legendarnim elementima, ono je ipak dokument, svjedočanstvo o tom, da su radost, smijeh, pjesma i glazba bitni i sastavni dijelovi kršćanstva. Kakva je vjera morala biti u toj mladoj djevojci koja je u času svoje grozne smrti imala još uvijek snage i hrabrosti za pjesmu? Ta činjenica oslikava duhovno ozračje u prvotnoj kršćanskoj zajednici i svjedoči, da *radost i pjesma pripadaju u bit kršćanskog načina djelovanja i življenja.*

Ta spoznanja kao da se u našem današnjem svijetu tehniciziranom, hladnom i proračunatom posve izgubila. Ako ustvrdimo da su radost, pjesma i smijeh značajne kreposti kršćanstva, onda se izlažemo opasnosti da budemo možda proglašeni sumnjivima zbog hereze?! Mnogi kršćani današnjice drže da radost, pjesma i smijeh predstavljaju nešto neozbiljnoga, svjetovnog, pa čak i fašničkog, što ne spada u sakralni i religiozni prostor, gdje se navodno radi samo o svetim stvarima, odnosno ozbiljnim sadržajima. Kršćani bi morali biti svečano ozbiljni, gotovo kiselo pobožni i s velikom puritanskom ozbiljnošću pratiti sve sve ono što se oko njih zbiva! Ali, to nije istina. Nisu li mnogi naši vjernici svojim svjetonazorom stvorili svojevrstu sliku o kršćanstvu, kao da se ono sastoji samo od 10 Božjih zapovijedi, od 7 glavnih grijeha, od namrgođenih ispovjednika, od dugih i prijetećih propovijedi o paklu, od dosadnog katekizma i nimalo zanimljivih pastirskih poslanica? Kad bi se samo u tomu sastojalo cijelo kršćanstvo onda meni, a niti vama, dragi vjernici, ne može biti jasno, kako to da je Krist svoju poruku nazvao *Evangeljem — Radosnom vijesti?!*, gdje se, naime,

u spomenutoj slici kršćanstva krije nešto radosnoga i veselog, nešto što čovjeka potiče na radost i smijeh, što mu srce otvara pjesmi i klicanju, poput Davida koji u Ps 98. poziva na radost: "Sva zemljo, poklikni Gospodinu, raduj se, kliči i pjevaj! Zapjevajte Gospodinu uz citaru, uz citaru i uza zvuke harfe, uz trublje i zvuke rogova: kličite Gospodinu kralju! pred lice mu dođite s radosnim klicanjem!"

Nije li naše kršćanstvo jedan nesporazum? Je li apostol Pavao bio naivan ili možda heretik, kada je u svom pismu Filipljanima uskliknuo: "Radujte se uvijek u Gospodinu! Da, ponavljam, radujte se!" Ili kada je Krist Gospodin upozorio svoje učenike: "Kada postite nemojte biti žalosni!" (Fil 4,4; Mt 6,16).

Zasigurno, naša ja vjera nešto ozbiljnoga. Radi se o najozbiljnijoj stvari na svijetu, o pitanju ima li naš život uopće smisla, postoji li nakon ovoga drugi život i što nam je činiti da bismo bili dostojni ući u taj vječni, neprolazni život? Radi se, dakle, o najozbiljnijem pitanju naše egzistencije, radi se o vječnosti. Netko je lijepo izrekao ovu misao: "Kršćanstvo je stvar duboke ozbiljnosti, ali i raskošne radosti". Sv. Franjo Saleški je imao pravo kada je rekao, da žalostan svetac nije nikakav svetac! Naravno da s istinama sadržanim u našoj vjeri ne možemo niti smijemo zbijati šale. To su istine koje najdublje zadiru u čovjeka i njime potresaju: primjerice da ćemo za naš život morati pred Bogom odgovarati i da možemo prokockati svu vječnost, da 10 božjih zapovijedi ne predstavljaju uvijek veliko zadovoljstvo, iako upravo dekalog predstavlja najbolju garanciju ljudskom dostojanstvu i najbolji i nepromjenjivi ustav čovječanstva. Moramo priznati da nama vjernicima nije baš previše ugodno od vremena do vremena stati pred ispovjednika u ispovjedaonici i priznati da smo samo umišljene veličine, slabi i jadni grešni ljudi. To je teško. Ali onda nam riječi odrješenja predstavljaju izvor duboke radosti i mira. Iako nas istine naše vjere često dovode u položaj da poput apostola govorimo: "Ovaj je govor tvrd i tko će ga razumjeti?", ipak moramo shvatiti da sve to nije bit kršćanstva, bit naše vjere. To je samo *ograda* koja omeđuje središnju poruku Isusa Krista, oграда koja brani prodor zvjeri u naše biće koje bi nas mogle rastrgati. Ali, kao što vrijednost i ljepotu nekog vrta ne procjenjujemo po ljepoti njegove ograde, već po cvijeću i plodovima koji se nalaze u vrtu, tako ne smijemo kršćanstvo prosuđivati samo po ogradi, već po jezgri njegove poruke i po plodovima s njegovih njiava, jer "po plodovima ćete ih njihovim prepoznati"(?).

A što je jezgra kršćanske poruke i evanđelja? Mislim da bismo sve dogme i moralne propise mogli sažeti samo u tri temeljne dogme: 1. Bog je naš Otac, 2. Svaki čovjek je naš brat!, 3. Najveći i najdraži naš brat je Krist Gospodin, naš Spasitelj. Kada bismo do kraja promislili i proživjeli ove tri rečenice i po njima uređivali svoj život, naše bi kršćanstvo postalo najdivniji nazor na svijet i najljepši način života

koji se uopće može zamisliti. Spoznaja da nad nama ne stoji nikakva zla sudbina, već dragi i dobri Otac, koji se brine o svakom pojedincu i da smo svi mi braća te se zbog toga moramo bratski i strpljivo podnašati, a ne svakih 20, 30 ili 50 godina kao divlje zvijeri jedan na drugoga nasnuti; da je Krist naš najdraži brat koji je sve naše grijehe i krivnje, sve naše dugove za svagda isplatio i da taj Krist živi preko svojih sakramenata u najintimnijem zajedništvu s nama, onda nam ne preostaje ništa drugo, nego da kličemo od radosti, da pjevamo od uzbuđenosti, i smijemo se zbog sreće. Bog je stvorio ovaj svijet za nas, za čovjeka i on želi da se mi tom svijetu radujemo, da se veselimo i tom našem moru i tim našim brdima i tom našem biciklu ili autu i toj nogometnoj lopti i tom našem instrumentu na kojem proizvodimo zvuk uhu mio; tom divnom svijetu s njegovim stvorenjima koja nas okružuju. Ima li, dakle, optimističkije vjere od kršćanstva? Ima li itko drugi toliko razloga da bude stalno veseo, nasmijan i raspjevan kao mi kršćani? Očito nema!?

Naravno da nas život sa svojim svakidašnjim tragedijama i pregaženim ljudskim sudbinama tjera da nam smijeh zamre na usnama, i da nas sama pomisao na smrt može baciti u paniku i u očaj. Ali, kršćanin koji zna da tek nakon smrti započinje pravi život i da je život na ovom planetu samo nešto prolaznoga, on se osjeća kao ptica kojoj je oluja doduše slomila granu na kojoj je sjedila, ali ona još ima i krila vjere po kojima može odletjeti na drugu granu. Kršćanin zato i na zgarištu svog života zna da postoji novi nerazrušivi dom i druga domovina koju mu nitko ne može oteti. Takav se kršćanin smije smijati nad čitavom filozofijom egzistencijalizma koja propovijeda apsurd,

strah i ništavilo. Sigurno, da je i život kršćanina putovanje dolinom suza, ali to putovanje svršava sretno s definitivnim happy endom, "jer tamo više ni smrti, ni suza, ni boli neće biti". Hrvatski pjesnik Mak Dizdar je to putovanje ovako izrazio:

*Smrt nije kraj. Jer smrti zapravo i nema.
I nema kraja. Smrću je samo obasjana
staza uspona od gnijezda do zvijezda.*

Tako kršćanin na ovozemaljskom putu ima samo jednog neprijatelja, a to je *grieh*, koji ga dijeli od Boga, koji ga iz domovine i sigurnosti baca u ništavilo i u daljine bez Boga. Tada zamire, prestaje radost i pjesma, tada je to napukli Božji instrument, "mjed koja ječi i cimbal koja zveči". Današnja svetica sv. Cecilija nas potiče na razmišljanje da pjesmu, smijeh i radost prihvatimo kao vrhunsku kršćansku krepost. Radost je dar uskrsnuća. Kad su jednom zapitali skladatelja Josipa Haydna, zašto sve njegove melodije zvuče tako radosno i veselo, on je odgovorio: "Jer sam neopisivo sretan i radostan pri pomisli na Boga".

Krist nam je donio radosnu vijest — evanđelje. Čitavo sv. Pismo je puno poziva na radost. Ako nam je sadašnjica možda zasjenjena oblacima, kličimo ipak i radujemo se, jer "velika je plaća naša na nebesima". I neka mi bude dopušteno završiti riječima pjesnika-svećenika, sina Hrvatskoga Zagorja i župnika u Bijelom Brdu kraj Dervente, prerano preminuloga *Izidora Poljaka*, koji je u svojoj pjesmi "Pjesnik Gospodnji", a koja se može shvatiti kao pjesma u liturgiji i liturgija u pjesmi, izrekao ove riječi: "Pjevat ću Tebi, Bože moj! I molitve harfe moje, nek se uspinju k Tebi, ko meki oblaci tamjanovi!"

Juraj KOLARIĆ

*Sretan i raspjevani Božić i blagoslovljenu Novu godinu žele
poštovanim pretplatnicima, cijenjenim suradnicima i dragim
prijateljima*

Uredništvo i uprava "Sv. Cecilije"